

2023-11-15

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: MSN-2023-00152

Tillsynsplan för tillsyn enligt miljöbalken 2024

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden antar förslag till tillsynsplan för tillsyn enligt miljöbalken 2024, inklusive prioriteringar av tillsynsprojekt, enligt bilaga 1 till tjänsteskrivelsen daterad den 15 november 2023.

Sammanfattning av ärendet

Myndigheter som har tillsynsansvar enligt miljöbalken ska fastställa en tillsynsplan inför varje år. Tillsynsplanen utgår från en behovsutredning med en riskbedömning. Förslag till tillsynsplan för år 2024 finns i bilaga 1 till tjänsteskrivelsen. Uppdaterad behovsutredning finns i bilaga 2 till tjänsteskrivelsen. Tillsynsplanen beskriver arbetsuppgifter, bemanning och prioriteringar inom miljö- och hälsoskyddstillsynen.

Under 2024 planeras rekrytering för att ha en bemanning strax över 15 årsarbetskrafter under 2025. För 2024 planeras 15 480 tillsynstimmar (14,4 årsarbetskrafter), fördelat på 18 personer, för tillsyn enligt miljöbalken och angränsande tillsynsområden. Rekryteringen gör dock att utfallet blir mer osäkert än vanligt. Tillsynsplanen för 2024 utformas därför med en kärntillsyn som utökas med andra prioriterade projekt allt eftersom tjänsterna tillsätts.

Ärendet

Miljöbalkstillsyn regleras i lag

Den kommunala tillsynsmyndigheten ska ha en tillsynsplan för arbetet med verksamheter som kan innebära risk för människors hälsa eller miljön. Det övergripande målet är att främja en hållbar utveckling, att skydda nuvarande och framtida miljö, att bevara naturvärden och hushålla med energi och naturresurser.

Tillsynsplanen baseras på en utredning av tillsynsbehovet för miljöbalkstillsynen i kommunen. Behovsutredningen belyser tillsynsbehovet de kommande tre åren, se bilaga 2.

Tillsynsplan för 2024 bifogas som bilaga 1 till tjänsteskrivelsen.

Miljöenhetens resurser

Nacka kommun har ca 560 anmälda ”objekt” inom miljö- och hälso- och områdesskydd, som motiverar regelbunden tillsyn, exklusive enskilda avlopp. Utöver dessa finns uppskattningsvis 1400 verksamheter som inte är anmälningspliktiga, men som skulle behöva återkommande tillsyn. Eftersom det handlar om verksamheter som inte måste anmälas när de startar eller upphör, så behöver många tillsynsprojekt inledas med en inventering för att få en aktuell lista. Om inte miljötillsynsenheten tar initiativ till tillsyn så påträffas dessa verksamheter först vid särskilda händelser, till exempel vid utsläpp, klagomål eller liknande. Dessutom hanteras anmälningar, tillstånd, dispenser, remisser och klagomål inom miljöbalksområdet.

Tabellen nedan visar den tid per år som miljöbalksgruppen har använt för tillsyn enligt miljöbalken de senaste åren, inklusive prognos för 2023 och plan för 2024.

Tillsynstid Miljöbalken (timmar)	2020	2021	2022	2023	2024
Budgeterad tid i tillsynsplan	12 800	10 900	12 300	12 275	15 840 (prognos) (intervallet 13 200 – 16 500 enligt nedan)
Utfall	11 100	10 600	12 500	12 000 (prognos)	
Utfall årsarbetskraft	10,1	9,7	11,3	10,9 (prognos)	14,4 (prognos) (intervallet 12-15, enligt nedan)

Under 2024 går miljötillsynen in med två föräldralediga, med vikariat som löper till våren respektive hösten. Parallellt planeras rekrytering av fyra inspektörer, för att tiden för tillsyn ska vara närmare tillsynsbehovet (15,6 årsarbetskrafter). Med nuvarande personal, kända ledigheter och pågående vikariat, så uppgår tillsynspersonalen under 2024 till 12 årsarbetskrafter. Med tanke på rekryteringsplanerna så är det svårt att säga när tjänsterna blir tillsatta, men beräkningen utgår ifrån april. Med den planen uppnår tillsynen 15 heltidsanställda under 2024. Om tjänsterna tillsätts av vikarierna så blir prognosen något

lägre (14,5 årsarbetskrafter). Inför 2025, när rekryteringen är klar och nuvarande vikariat är över, så uppgår personalstyrkan till 15,2 årsarbetskrafter, fördelat på 18 personer.

Osäkerheterna kring när tjänsterna tillsätts gör att tillsynsplanen behöver utgå ifrån kärntillsynen, med projekt som läggs till under året. Målet är dock att ha full bemanning inför 2025 och då kunna arbeta med 65% debiteringsgrad, vilket krävs för att ha tillsynsekonomi i balans med samma nämndmedel som före 2024.

Tillsynsbehovet

Tillsynsbehovet varierar beroende på vilka verksamheter och andra tillsynsobjekt som är aktuella, men påverkas även av samhällshändelser, lagändringar med mera. Miljötillsynen har varit bemannad för cirka 60% av tillsynsbehovet sedan kommunens första behovsutredning togs fram 2013.

Enligt den senaste behovsutredningen behöver verksamheter med årsavgift 2 900 timmars tillsyn och inkommande ärenden behöver cirka 7 900 timmar. Dessa 10 800 timmar motsvarar grundnivån som krävs för att miljötillsynen ska leverera det som verksamheterna betalar för, respektive ge service i inkommande ärenden. Vid ingången av 2024 är tillsynen bemannad med 11,9 heltidstjänster, inklusive vikarier. Det räcker för att tillsyna verksamheter som betalar årsavgift samt för att hantera anmälningar, ansökningar, klagomål och remisser, men för att leva upp till lagens intentioner och tillhandahålla tillsyn inom samtliga tillsynsområden, så behöver bemanningen uppgå till totalt 15,6 årsarbetskrafter. Under 2024 planeras rekrytering så att personalstyrkan vid årets slut är 15,2 heltidsanställda.

Utvecklingen av tillsynstiden

Arbetsuppgifterna inom miljö- och hälsoskyddstillsynen påverkas mycket av hur kommunen utvecklas. Även omvärldshändelser påverkar, och sedan 2019 har många ärenden varit kopplade till utbyggnaden av Nacka stad. Under 2023 har tillsynen även påverkats av ändringar i Transportstyrelsens föreskrifter, som gjort att godkännande av fritidsbåtshamnars avfallshanteringsplaner blivit ett nytt tillsynsområde för kommunen. Miljö- och hälsoskyddsinspektörerna och miljöplanerarna har gemensamma experter inom områdena buller, strandskydd och föroreningar. Det ger en stor flexibilitet för experterna, som växlar mellan tillsyn och planering beroende på hur behovet ser ut. Det samarbetet innebär att cirka 1,25 årsarbetskrafter av tillsynstiden utförs av handläggare inom enheten för strategiskt energi- och miljöarbete. Den tiden är inräknad ovan.

Inkommande ärenden och planerad tillsyn

Ärenden som inte initierats från kommunens sida räknas som ”inkommande ärenden”. Den typen av ärenden påbörjas av anmälan, ansökan, olycka, särskild misstanke om olägenhet, klagomål eller liknande. Några exempel är anmälning av värmepump, ansökan om enskilt avlopp, strandskyddsansökningar, klagomål på buller, samråd eller godkännande av avsteg från villkor, utsläpp och anmälan om marksanering.

Ärenden som tillsynsmyndigheten väljer inför tillsynsåret är planerad tillsyn. Där ingår den återkommande tillsynen på verksamheter som betalar fast årsavgift, men även tillsynsområden som myndigheten väljer ut för tillsyn ingår.

Miljöbalkstillsynen i Nacka har länge varit till 65-75% inkommande ärenden, medan resterande 25-35% varit planerad tillsyn. Mängden inkommande ärenden har dessutom ökat med exploateringen i kommunen, vilket miljötillsynen till stor del har kunnat möta med effektiviseringar. När rekryteringen är klar så räknar miljötillsynsenheten med att fördelningen mellan planerad tillsyn och inkommande ärenden ska vara 50/50.

Enligt prognosen för 2023 kommer handläggningen av inkommande ärenden att bli lägre än tidigare år, tack vare att tillsynsplanen för 2023 planerade in uppföljande tillsyn av pågående saneringsprojekt.

Tabellen nedan visar tid för händelsestyrd tillsyn enligt tillsynsplan och utfall respektive år.

Tid för inkommande ärenden (timmar)	2020	2021	2022	2023	Mål 2024
Tillsynsplan	7 800	7 700	8 200	7 900	7 900
Utfall	8 500	7 600	8 300	7 400 (prognos)	

Eftersom inkommande ärenden startas av externa parter så går det inte att i förväg säga vilka ärenden som kommer; när ärendena kommer; eller hur mycket tid som ärendena kommer att ta i anspråk. Behovet av tillsynen under 2024 bedöms därför utifrån behovsutredningens beskrivning av händelsestyrda aktiviteter tidigare år; utifrån hur det sett ut under innevarande år; arbetet med att effektivisera händelsestyrda ärenden; och hur tillsynsresurserna ser ut. Miljötillsynsenheten bedömer därför att behovet för inkommande ärenden för 2024 är 7 900 timmar, eller 53% av tillsynstiden (efter rekrytering).

Kvalitetsarbete

Miljötillsynsenheten arbetar med ständiga förbättringar för att säkerställa rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet inom tillsynen. Det handlar delvis om handläggarnas kompetens och deras kontakter vid tillsyn, men även om informationsarbete och handläggningstid. Ett sätt att mäta kvaliteten är att undersöka hur nöjda kunderna är. Enheten låter därför skicka ut enkäter till kunder som haft kontakt i anmälningsärenden eller fått tillsyn. År 2023 har miljö- och hälsoskyddstillsynen ett nöjd-kund-index (NKI) på 81 (november 2023).

Ett annat sätt att bedöma effekten av miljöbalkstillsynen är att utvärdera om verksamheternas tillsynsbehov ändras med tiden. De verksamheter som betalar årlig

avgift kan få sänkt avgift om deras egenkontroll är så god att de behöver mindre tillsyn. Miljöenheten informerar om detta vid inspektionerna och korrigerar behovsutredningen för kommande år.

Miljötillsynsenhetens tillsyn 2024

Under 2024 räknar miljötillsynsenheten med att kunna utföra 7 580 timmar egeninitierad tillsyn. Det innebär tillsyn av verksamheter med årlig avgift (cirka 940 timmars tillsyn på miljöfarliga verksamheter, 1 340 timmar på skoltillsyn och 700 timmar på köldmediatillsyn), samt ytterligare 4 600 timmar inom projekt med tyngd på fastighetsägares egenkontroll, avfallshantering, planerade saneringar och vattenmiljö. (Se förslag till tillsynsplan, bilaga 1)

Ekonomiska konsekvenser

Tillsynen är till stor del finansierad av avgifter, enligt kommunens taxa för tillsyn enligt miljöbalken, men tillsynen har länge varit påverkad av hög andel klagomål med låg debiterbarhet. I tillsynsplanen för 2024 planeras en förstärkning, som gör att mer tillsyn kan planeras i förväg. Den ökade andelen planerad tillsyn gör att tillsynen i högre grad kan prioriteras efter nytta och där tillsynen är motiverad. Tillsynen blir därför mer finansierad.

Konsekvenser för barn

Tillsynen syftar till en säker och hälsosam miljö, vilket är bra för barn på både kort och lång sikt.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 15 november 2023

Tillsynsplan 2024

Nationella tillsynsstrategin

Charlotte Persson
t.f. enhetschef
Miljötillsynsenheten

Tore Liljeqvist
Gruppchef
Miljötillsynsenheten